

© PATRICK DIELEMAN

Wie vroeg of gelijktijdig gras wil onderzaaien, kiest best voor rietzwenkgras, omdat het trager ontwikkelt.

Voedergewassen virtueel

Het departement Landbouw en Visserij en het Landbouwcentrum Voedergewassen (LCV) kozen voor een onlineformule om uit te leggen wat er dit jaar gebeurt op de proefvelden voedergewassen. Gastvrouw was Marleen Delanoy van het team Voorlichting voedergewassen.

Patrick Dieleman

Bij de start om 20 uur waren al 150 deelnemers present. Dat aantal groeide nog tijdens het bezoek. Te laat komen kan je bij deze formule nogal onopvallend doen. De proeven werden aangelegd bij de familie Coddens in Kortenaken.

Bedrijf

Geert Coddens en zijn echtgenote werken in samenuitbating met Geerts ouders, die ondertussen wel met pensioen zijn. Ze hebben een gemengd bedrijf met melkvee en akkerbouw en hebben mais, gras en sinds dit jaar ook

gras-klover als voederteelten. Geert legde uit dat ze door MAP 6 vrij fel gekort worden in hun stikstofgebruik. Hij hoopt dit te kunnen compenseren met klover. Uiteraard is er ook de meerwaarde van de premie die verbonden is aan gras-klover. Op de vraag waarom hij er niet vroeger mee gestart is, antwoordde Geert dat ze in het verleden iets ruimer konden bemesten. Hij was ook wat terughoudend, omdat het een engagement voor 5 jaar vraagt en ook omdat sommigen hem bang maakten voor de onkruidbestrijding. Het gevaar bestaat dat je de klover 'wegspuit'.

“Uiteindelijk is het eerste teeltseizoen vrij normaal verlopen. We hebben wel wat moeten zoeken hoe we moesten omgaan met de onkruiddruk. Daarom hebben we de eerste keer vroeg gemaaid, om de onkruidzaden af te voeren. De tweede helft van het seizoen hebben we iets zuiniger bemest.”

Gras-klover

An Schellekens van LCV/Hooibeekhoeve stelde dat bij gras-klover niet zozeer de premie belangrijk is, maar wel de intrinsieke voordelen. “De stikstof-fixatie, waartoe vlinderbloemigen in staat zijn, is bij gras-klover goed voor een besparing van 150 kg stikstof per jaar – omgerekend zowat 140 euro. Een milieukundig voordeel is dat grasland goed scoort voor koolstofopslag in de bodem. Rode klover doet daar nog een schepje bovenop, dankzij zijn penwortel (die met de jaren nog groeit). Witte klover heeft bovengrondse uitlopers, waardoor het lege plekken opvult. Meer organisch materiaal in de bodem maakt die beter vochthoudend. Bovendien kan vooral rode klover (maar ook witte klover) beter tegen de droogte dan gras. We zien ook dat, in vergelijking met monocultuur mais, de mais veel klimaatbuuster wordt na de teelt van gras-klover, doordat hij beter tegen de droogte kan.” Eén minpuntje in het verhaal was

© BOERENBOND

Eerst is de rode klover het sterkst aanwezig. Na enkele jaren neemt de witte klover het over.

dat An vertelde dat er door de hervorming van het GLB – onder voorbehoud van wijzigingen – geen nieuwe subsidie voor vlinderbloemigen mogelijk is in 2021. Bestaande contracten kunnen wel met een jaar worden verlengd.

Praktisch is het belangrijk te weten dat gras-klover minder bemesting nodig heeft. Je maakt de klover lui wanneer je veel stikstof toedient. In het najaar moet je zo vroeg mogelijk zaaien, ofwel na graan, ofwel na vroeg geoogste mais, en zeker voor half oktober. De belangrijkste reden dat klover achteruitgaat in het gras-kloverbestand is te kort maaien. “Zeker om de rode klover de kans te geven voldoende reserves op te bouwen, moet je vooraleer de winter in te gaan toch wel twee sneden hebben waarbij de rode klover in bloei staat. Je mag eventueel een snede minder nemen dan je gewoon bent bij intensief grasland.” Gras-klover mag niet te veel geschud worden. De al wat drogere blaadjes verpulveren gemakkelijk, waardoor je eiwit zou verliezen. “Schud maximaal één keer en als je schudt, doe het dan kort na het maaien, wanneer het gewas nog buigzaam is. De gras-kloverkuil heeft een hoger eiwitgehalte en bijgevolg een lager aandeel aan suiker, wat het inkuilproces bemoeilijkt. Dat is nog een reden om het niet te lang te laten drogen, want een vochtig gewas laat zich beter inkuilen.” Een moeilijk punt is de onkruidbestrijding, omdat het beschikbare middelenaanbod beperkt is, na het wegvallen van enkele middelen.

Ervaringen bij Coddens

Volgens An Schellekens was gras-klover dit jaar een goede keuze op het bedrijf van Geert Coddens, omdat die bij hem tijdig kon gezaaid worden na een graangewas. Er werd een zaadmengsel gebruikt met vier rassen van Engels raaigras, waaronder drie tetraploïde. Tetraploïde raaigras vormt een meer open zode, wat meer kansen biedt voor de klover. Er werd 10% rode

klover (Merviot) en 10% witte klover (Haifa) toegevoegd. “Samen is dat 20%, net genoeg voor de premie. Persoonlijk verkies ik een iets hoger aandeel rode klover, omdat de witte later ook spontaan ontwikkelt.”

Voor de bemesting werd bewust kalk-cyanamide gekozen, dat niet alleen een goede kalkmeststof is, maar ook de goede kalkmeststof is, maar ook de onkruiden onderdrukt. De eerste snede, op 6 april, was bedoeld om veel onkruid op te kuisen, maar in de tweede snede (25 mei) stond nog veel herderstasje en ridderzuring. Daarom werd ingegrepen met 2,4D (opgebruikt termijn tot juli 2021). Voor de derde snede (27 juni) werd mengmest gegeven. Wegens de droogte werd die beperkt tot 30 ton. Nadien werden nog 27 eenheden N/ha toegepast onder de vorm van KAS. Snede 4 werd geoogst in de derde week van juli. Die was van vrij goede kwaliteit, door de regen en dankzij de goede groei van de klover, die de typische zomerdip van de grasgroei in die periode compenseerde. Het bedrijf van de familie Coddens speelt mee in het lerend netwerk Graslandboeren, een project van de Hooibeekhoeve samen met Inagro dat het grasland opvolgt op verschillende bedrijven. Op die manier wil men meer kennis opdoen van de prestaties van grasland op praktijkbedrijven. Onder meer de kostprijzen van het loonwerk, de bemesting en uiteraard de opbrengst worden opgevolgd. De onderzoekers doen om de twee weken metingen met de grashoogtemeter, wat een indicatie geeft voor de grasgroei. Vlak voor het maaien wordt gras geknipt om de voederwaarde op te volgen. Op die manier kunnen ze inschatten in welke mate de voederwaarde achteruitgaat, wanneer gewacht wordt op mooi weer om te kunnen maaien. De cijfers worden gepubliceerd in een ‘Graslandupdate’ die naargelang het moment wekelijks tot driewekelijks gepubliceerd wordt. Abonneren kan via de website van het LCV.

Gert Van de Ven:

“De laatste jaren dwingen ons om gras voor mais in vraag te stellen.”

An Schellekens:

“Gras-klover heeft meer voordelen dan alleen de premie.”

Gras-klover en gerst in het rantsoen

Voederadviseur Anne Vandelannoote van Aveve, die de familie Coddens begeleidt, verzorgde een toelichting over het inpassen van gras-klover en geplette gerst in het rundveerantsoen. Gerst zorgt voor extra smakelijkheid. Nick Rutten van de Hooibeekhoeve bracht verslag uit van rantsoenproeven met gras-klover en gras. Er werd getracht om 1,5 kg krachtvoeder te vervangen door 1,5 kg gerst in te passen in het rantsoen. Omdat die teelt beter in te passen is in een teeltrotatie met gras en mais, werd gekozen voor zomergerst. “Die werd geplet, omdat dit iets veiliger is met het oog op de penswer- ▶

king. De grotere smakelijkheid zorgde voor een 1% hogere opname in droge stof. Er waren geen verschillen in melkproductie, maar wel een iets hoger vet- en eiwitgehalte. Het is nodig om te bewaken dat de koeien niet vetter worden.” De voederproef met gras-klover lukte niet voor 100%. “Aanvankelijk was de ruwvoeropname bij gras-klover lager dan bij de controlegroep. Wellicht was er iets met de kuil of met de dieren. We hebben niet gevonden wat er aan de hand was. In de tweede periode viel de gras-klover wel mee.” Er was ook een proef met een mengkuil van een derde persulp en twee derde voederbieten, in vergelijking met een controlegroep die alleen persulp kreeg. Er was geen significant verschil in melkproductie. Rutten besloot dat voederbieten in het rantsoen voordelig zijn, en dat het inkuielen toelaat om de toepassing van voederbieten te spreiden. De thesis van Evi Lenaerts over dit onderzoek is beschikbaar op de site van de Hooibeekhoeve.

Actualiteiten mais

Gert Van de Ven van de Hooibeekhoeve blikt terug op het maisseizoen. De voorjaarswerkzaamheden konden in perfecte omstandigheden doorgaan. Er kon vroeg gezaaid worden, meestal in vrij vochtige grond, wat tot een vlotte opkomst leidde. De neerslag in juni zorgde voor een goede ontwikkeling. De hittegolf veranderde de situatie. Hier en daar zijn planten of kolven ‘verbrand’, soms heeft de mais geen kolf. De heterogeniteit in het veld bemoeilijkt het bepalen van het oogsttijdstip. Het liep heel anders bij mais na grasland. “Daar waren vaak al problemen bij de voorbereiding, wegens de harde droge grond en een uitgedroogd zaai-bed. Op drogere plekken kiemde de mais pas na de regen. Waar de grond vochtiger was, kwam

de mais wel eerder op, wat tot tweewassigheid leidde. Soms verdroogde mais na het kiemen, wat lege plekken veroorzaakte.”

Van de Ven wees op het heterogene verloop van het afrijpen en raadde daarom aan om de eigen percelen en de nieuwsbrieven van het LCV over de afrijping van de mais goed op te volgen. “Het is niet de eerste keer dat we de nadelen zien van een voortelt gras. De laatste jaren dwingen ons om die praktijk in vraag te stellen. Als je het blijft doen, dien je een aantal regels in acht te nemen. Neem liever een lichte snede gras (2 tot 3 ton droge stof). Met 5 ton heb je zelfs in vochtige jaren negatieve gevolgen. Verder moet je mest voeren, ploegen en zaaïen snel op elkaar laten volgen, zodat de bodem niet uitdroogt.”

Onderzaai groenbedekkers

Het LCV verricht heel wat onderzoek rond het tijdstip van inzaaien van een groenbedekker na mais. Er werd gelijktijdig met de mais ingezaaid, wanneer de mais in het 4-5 of 8-10 bladstadium stond en na de oogst. “Het voordeel van onderzaai is dat de groenbedekker er staat bij de oogst. Dat is positief voor de bodemstructuur en voor een lager nitraatresidu.”

Van de Ven bekeek de stand van de verschillende proefobjecten en lichtte ook nog een bemestingsproef toe, met onder meer een verlaagde dosis, rijenbemesting en bijbemesting in het 4 bladstadium van de mais. Er was ook een vruchtafwisselingsproef. Die wil het knelpunt aanpakken dat mais na gescheurd grasland gemakkelijk aanleiding geeft tot een te hoog nitraatresidu, wegens het hogere gehalte aan organisch materiaal in de bodem. Een demoproject wil hier aandacht aan besteden en allerlei vruchtwisselingsscenario's doorrekenen. Voor de resultaten moeten we wachten tot volgend jaar. ■

© PATRICK DIELEMAN

Tips bij onderzaai

Keuze van de grassoort. Italiaans raaigras kan wel in 6-8 blad maar niet vroeger, omdat die de mais overwoekert. Geef bij vroeg zaaïen de voorkeur aan rietzwenkgras, dat trager ontwikkelt. Bij zaaïen in het 4-5 bladstadium heeft rietzwenkgras minder zin, omdat het dan te traag ontwikkelt. Kies dan voor een mengsel van Engels raaigras en kropbaar of van Engels en Italiaans raaigras. Kropbaar groeit beter in droge omstandigheden. Bij zaaïen in het 8-10 bladstadium verdient Italiaans raaigras de voorkeur, of een mengsel van Engels en Italiaans raaigras.

Zaaietechniek. Vollevelds zaaïen heeft een negatieve impact op de opbrengst. Streef naar een grasvrije strook van 25 cm rond de maislijn. Zaaï dus enkel tussen de rijen. Bij nazaaïen speelt dit minder een rol.

Onkruidbestrijding. Het komt erop aan om de niet gewenste grassen te bestrijden en de gewenste te sparen. Let op met middelen met een grassenwerking. Op percelen met knolcyperus of een grote druk van onkruidgersten is het beter om geen onderzaai toe te passen.

i Je kan dit online bezoek nog steeds bekijken op YouTube (zoekterm: veldbezoek voedergewassen).